

Manger kyrkje – stabilisering.

Notat til førebuing av sak til formannskap/kommunestyre.

Noverande Manger kyrkje vart tatt i bruk i 1891. Dokument frå Manger sokneråd syner at det allereie under bygginga var mange diskusjonar rundt konstruksjonen. Kyrkja fekk tidleg ei helling mot aust som har vore relativ stabil gjennom lang tid.

I 2001 og 2006 vart det gjort registrering av loddavvik for vegger og søyler samt horisontalavvik for golv. Det vart registrert sidevegs avvik men ingen setningar i grunnen.

I februar 2014 førte knakelydar i bygget og ein 2 cm sprekk i golvet på galleriet til at det kom uromeldingar frå dei tilsette om tilstanden til kyrkja. Soknet tok kontakt med Akasia som etter synfaring og målingar på bygget avla rapport 24.02.2014, sjå vedlegg. Det vart også tilrådd ny synfaring med eit firma med spesialkompetanse på laftekonstruksjonar. Det vart deretter gjort befaring og gjeve rapport frå firmaet "Gamle 3hus".

(Akasia er Bergen kyrkjelege fellesråd sitt eige selskap for eigedomsforvaltning , kyrkjebygg og gravplassar)

Målingane syner at bygget i perioden 2006 til 2014 i snitt har kome 23,8 mm ytterlegare ut av lodd. På det meste har kyrkja no eit loddavvik på 220 mm målt på austre langvegg. Dette er svært urovekkande og det er naudsynt å setja i gang tiltak for å stoppe rørsle sidevegs. Vi risikerer at kyrkja vert ubrukeleg, anten grunna ytterlegare rørsle i konstruksjonen eller grunna usikkerheit knytta til stabiliteten.

Rapportane konkluderer med at bygget er for dårleg avstiva og at det hastar med å gjera tiltak for å stoppe utviklinga. Det synest også dokumentert at grunnforholda er stabile og at bygget ikkje har råteskadar som har samband med at kyrkja har eit stort loddavvik. Dette er positivt.

Det er allereie knytta usikkerheit til bygget, og bruk av kyrkja på dagar med mykje vind kan opplevast utrygt både for tilsette og publikum. Tryggleiken må koma først og bygget kan ikkje nyttast dersom det er reell fare for at det kan oppstå skade. Soknet må derfor vurdere fortløpande kor vidt dei må stenge kyrkja grunna usikkerheit i forhold til bruk.

Soknet engasjerte i april 2014 Akasia for å utarbeide eit forprosjekt for å prosjektere ei løysing for stabilisering og avstiving av kyrkja. Akasia la så fram forslag til oppretting og stabilisering av kyrkja, sjå eige vedlegg. Den prosjekterte løysinga gjekk kort ut på å trekke kyrkja tilbake og avstive bygget med stålavstivingar i tak og gavlveggar.

Forslaget vart presentert for soknerådet i møte 27.08.2014. Arbeidet var då rekna å kosta kr. 2,1 mill ekskl. mva. På bakgrunn av dette søkte soknet Radøy kommune om at det vart tatt opp lån på inntil 3 millionar. Radøy kommune har sett av midlar i budsjett for 2015.

Det var ønskeleg å kvalitetssikre løysinga med oppretting. Prosjektet er spesielt og vi måtte også vera førebudd på at opprettinga kunne føre til følgeskadar. Det var ikkje mogeleg å få garanti på arbeidet eller forsikre seg mot slike skader. Etter å ha drøfta saka med KA (kyrkja sitt KS) si avdeling for kirkebygg og kulturminneforvaltning vart det tatt ei ny vurdering av løysinga med oppretting og avstiving av kyrkja.

Vurdering er gjeve i rapport frå Multiconsult av 18.12.2014.

Multiconsult tilrår ikkje oppjekking/oppretting av kyrkja, men at den vert forsterka i noverande posisjon grunna risiko for skader ved oppretting.

Det vert også tilrådd ny/forsterka fundamentering for å ta opp auka strekkrefter som følgje av forsterking av avstivinga.

Multiconsult sitt forslag er også meir omfattande når det gjeld avstivande stålrammer i tak og gavlvegger.

Manger kyrkje er listeført. Endringar av bygget må derfor godkjennast av Biskopen i Bjørgvin og drøftast med Riksantikvaren. Nødvendige løyve er innhenta med unntak for godkjenning av peleløyving frå Riksantikvaren si avdeling i Bergen.

Vedlegg:

Kartlegging av skjevhet- Manger kyrkje – Even Skulstad, NTNU, haust 2006.

Tilstandsrapport frå Akasia - 24.02.2014.

Rapport etter befarung frå firmaet "Gamle 3hus" – 06.03.2014.

Vurdering av forsterkingsløysing – Multiconsult – 18.12.2014.